

The Project Gutenberg eBook of Pieni helmivyö

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Pieni helmivyö

Editor: J. Wäänänen

Release date: October 8, 2007 [eBook #22923]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PIENI HELMIVYÖ ***

Produced by Tapio Riikonen

PIENI HELMIVYÖ

Suomen runoja koulunuorisolle

Toim.

J. WÄÄNÄNEN

Werner Söderström, Porvoo, 1899.

"Ehkä saisit laulun innon
Uutta tulta leimuamaan."

Säkenet.

RUNOJEN LUETTELO

1. Arinahan kulku. Kanteletar 2. Elkkää ouostuko. Kanteletar 3. Enkeli ohjaa. Immy 4. Eriskummainen kantele. Kanteletar 5. Iltalaulu. Jooseppi Mustakallio 6. Isänmaalle. A. Oksanen 7. Isänmaani. J. H. Erkko 8. Joulukuusi. Z. Topelius 9. Jäänlähtö Käöpän joesta. A. Piirikivi 10. Kansalaislaulu. J. H. Erkko 11. Karjala. Arvi Jännes 12. Kelle ma sanon suruni. Kanteletar 13. Kevätlaulu. Uno v. Schrowe 14. Kirkkovenheessä. Juhani Hannikainen 15. Korpi kurjalla kotina. Kanteletar 16. Koululinna. J. H. Erkko 17. Kukat Pinciolla. J. H. Erkko 18. Kuluu ikä laulamattakin. Kanteletar 19. Kun voisin. J. H. Erkko 20. Kuva. Paavo Cajander 21. Kynälampi. A. Oksanen 22. Laki ja vapaus. Schillerin "Kellotaulusta" — A. Oksanen 23. Lapsuuden muisto. Kust. Killinen 24. Laula, laula veitoseni. Kanteletar 25. Laulu Vuoksella. J. H. Erkko 26. Lintuin käräjät. Kanteletar 27. Lintuselle. J. L. Runeberg 28. Lumisateella. Suonio 29. Lumisilla. Olli Vuorinen 30. Maamme. J. L. Runeberg 31. Mirrin uni. Alli Nissinen 32. Mirri

sairastaa. Samuli S. 33. Mässääjät. Hilda Käkikoski 34. Niittypuro. J. H. Erkko 35. Ohoh kultaista kotia. Kanteletar 36. Oi Herra, anna mulle. Kyösti —n 37. Oma maa. Kallio 38. Pieni mierolainen. Uno v. Schrowe 39. Pimeä isoton pirtti. Kanteletar 40. Punkaharju. Olli Kymäläinen 41. Repo ja jänis. Kanteletar 42. Runo Alkeisopiston vihkiäisissä. Paavo Cajander 43. Runolaulaja. " " 44. Salomaa. " " 45. Santavuoren tappelu. Kaarlo Kramsu 46. Savolaisen laulu. A. Oksanen. 47. Suksimiesten laulu. Suonio 48. Suomelle. Paavo Cajander 49. Suomen valta. A. Oksanen 50. Syksytoiveita. " " 51. Säkenet. " " 52. Tervehdys auringolle. Kalevala 53. Toisin ennen, toisin eilen. Kanteletar 54. Tunnon rauha. A. Oksanen 55. Tuo kerta rajalle rauha. Kanteletar 56. Varpunen. Suonio 57. Väinämöisen sanoja. Kanteletar 58. Väinölän lapset. Arvi Jännes 59. Väsyneen valitus. J. L. Runeberg 60. Äitini. Z. Topelius

Säkenet.

Syksyn kolkko, synkkä ilta kattaa kaupungin ja maan, raskahasti rannan aalto vastaa kuusten huminaan.

Kuusten alla seisoo suojus,
sepä kattotorvestaan
sukkelasti suitsuttavi
säkeniä ilmahan.

Säkenet ne säihkyellen
tuulen kanssa tanssivat,
heloittavat hetken aian,
tuikahtavat, — sammuvat.

Lämmintä ei niistä lähde,
valkene ei valju yö,
mut ne kertoo, kuinka siellä
ahkera on alla työ.

Kaikuvalla kalkkehella
seppä rautaa kuonnuttaa,
painavilla palkehilla
taaskin tulta tupruuttaa.

Säkeniä uusi sarja
lentää yöhön sankeaan,
kylän lapset seisottuvat
noita tuossa katsomaan.

Säkenell' ei pitkä kaari
ole ilmamatkoaan,
tulen vaan saa syttymähän
käyden tulta-ottavaan.

Näinpä, lauluni, sä lennä
säkenenä säihkyten,
nuorten mieltä miellytellen,
sytytellen, sammuen.

Ehkä saisit laulun innon uutta tulta leimuamaan sydämissä Suomalaisten yli kaiken Suomenmaan.

A. Oksanen.

Savolaisen laulu.

Mun muistuu mieleheni nyt suloinen Savonmaa, sen kansa kaikki kärsinyt ja onnehensa tyytynyt, tää armas, kallis maa!

Kuin korkeat sen kukkulat,
kuin vaarat loistoiset!

Ja laaksot kuinka rauhaisat,
ja lehdot kuinka vilppahat,
kuin tummat siimehet!

Sen salot kuin siniset on, puut kuinka tuuheat, ja kuin humina hongikon syv' on ja jylhä,
ponneton, ja tuulet lauhkeat!

Ja kussa tähdet tuikkavat kovalla talvella, ja kussa Pohjan valkeat suloisemmasti suihkavat
kuin Savon taivaalla?

Tok' yhtä vielä muistelen, sen suihke armaampi, se silmä on Savottaren, johonka taivas
loistehen ja sinens' yhdisti.

Me emme liioin kerskuko, sanomme kumminkin: muu Suomi, ellös ilkkuko, jos meill' on
hoikka kukkaro, jos köyhiks' keksittiin.

Useinpa pelto kultainen se sulla kellerti, kuin meidän vaivan, viljehen kumohon löi
vihoillinen ja poltti tuhkakksi.

Ja monta kertaa sattui niin, kuin meitä vainot löit, kuin vaimot, lapset kaadettiin ja miehet
sortui sotihin, sä rauhan leipää söit.

Jos kielin voisi kertoa näkönsä vanhat puut, ja meidän vaarat virkkoa, ja meidän laaksot
lausua, sanella salmensuut;

Niin niistäpä useampi hyv' ois todistamaan: "täss' Savon joukko tappeli, ja joka kynsi
kylmeni edestä Suomenmaan!"

Siis maat' en muuta tietää voi Savoa kalliimpaa, ja mulle ei mikään niin soi kaikesta, minkä
Luoja loi, kuin: "armas Savonmaa!"

A. Oksanen.

Suomen valta.

Nouse, riennä, Suomen kieli, korkealle kaikumaan! Suomen kieli, Suomen mieli, niiss' on
suoja Suomenmaan; yksi mieli, yksi kieli Väinön kansan soinnuttaa. Nouse, riennä, Suomen
kieli, korkealle kaikumaan!

Suomalaisen kuokka, aura kyntäneet on Suomenmaan; kasvoi vehnä taikka kaura, maa on
meidän perkamaa. Kelläs täss' ois äänen vuoro meidän maata johdattaa? Nouse siis sä,
Suomen kieli, korkealle kaikumaan!

Suomalainen yksin kesti rutan, näljän aikana, yksin miekallansa esti vihoillisen maastansa;
Suomalain siis yksin käyköön käsin ohjiin onnensa. Nouse, nouse, Suomen kieli, korkealle
kaikumaan!

Äänisjärvi, Pohjanlahti, Auran rannat, Vienansuu, siin on, Suomalainen, mahti, jok' ei oo
kenenkään muun, sillä maalla sie oot vahti; älä ääntäs halveksu! Nouse, riennä, Suomen kieli,
korkealle kaikumaan!

A. Oksanen.

Isänmaalle.

O isänmaa, sä kultainen ja kallis! Sä mainesi ja mantereinesi, ja lakines ja kaikin
laitoksines, ja uskoines ja äidinkielines, kuin oma äiti armas, armahampi sä mielest' olet
miehen vapahan!

Sun päältäs rasitusta poistaaksensa tuo Ruomin kelpo poika Gurtius — ei auta muu! —
Manalan auenneesen kitahan syöksi nuoren itsensä.

Sun vapauttas varjellaksensapa Leonidaskin päänsä seppelöi ja juhlapuvun puki parhaan
päälleen ja ryntäs sitten sankarjoukkoineen rivihin vihoillisen verrattoman ja kaatui itse

kaikin miehineen.

Sun valtas suojana, sun sortajatas ja vihamiestäs voittaaksensapa Borckhusen, uros uljas suomalainen, kuin seinä seisoi miekkain melskeessä; ilolla, isänmaa, sun edestäsi mies mieheltä ain' asti viimeiseen he kamppailit, hän Karjalaisinensa, ja tervehtivät Tuonen tyttäret myhällen morsiamikseen ja käärein lippunsa mustat morsiusliinoikseen!

[Tapahtui Lundin tappelussa 5 p. Jouluk. 1675.]

Som' on ja suloinen sotahan kuolla, ja kaunis kuolla miekankalskeesen, kuin sodan sytyttää maas vihoillinen, ja miekkas torjuu sortajata pois: O, ihana ja iloitkun väärti on kuolo kuolla edest' isänmaan!

Vaan kauniimpi kuin kuolla sille uhriks' on elämä sen etuin etehen: sen elämä, ken työssä ahkeroi, lakia, lempeyttä noudattaa, velvollisuuksiansa täyttäessään ei katso puolelle, ei toiselle, vaan sitkeästi siinä kiinni riippuu, mi totuus on ja kohtuus, oikeus; ei hämmästy, kuin hätäpäivä päälle maan, kansan saa, on kaikki hävittää, vaan alkaa uudellensa hankkimahan, mink' otti onnettuus ja kohtalo, ei pyytäin pyrinnöstään parahinta ja mielenmukaisinta hedelmää, mut tyynin mielin tyytyen vaan siihen, mi saada mahdollist' on milloinkin.

A. Oksanen.

Syksytoiveita.

Poispäin, pois vaan siirtyvi päivä, ja yö yhä karttuu, lehto jo kellastuu, syys hopeoitsevi maan; talvea ennustaa tavienki ja telkkien lähtö, — miekkoset pääsevät pois pakkasen alta ja yön!

Enpä mä kuitenkaan voi surra, jos talvikin tullee, kuin suvenaikainen työn' turha se ollut tok' ei: Aumoja on ahoviereni täynnä, ja purnuni paisuu, karjani karttunehen täyttävi rieska ja kuu; jonka ma maan povehen elon uuden siemenen kylvin, ei huku siellä se, ei, vaikka se nyt mätäneee, mut suvi uus' kuni kirkastaa taas maita, se nousee uutena viljana vaan tuhvasta taivaasen päin.

Ihminen, näinpä se sunkin suhtasi on elämässäs, surras syyt' ole ei, vaikkapa vanhaksi käyt, vaikkapa vanhuuden lumi pääsi ja partasi niettä, hiljemmin suonesi lyö, jalkasi horjuen käy. Nuorra ja voimasi päivinä teit sinä miehenä työtä, kasvopa karttunut sen nyt isänmaallesi jää, tuo isänmaallesi jää, sekä jääpipä lapsesi hurskaat, joidenka mielihin myös kelvon ja kunnian loit. Itse sä kuolet pois, ja sun raajasi multahan pannaan, henkesi kuolematon kuoloa tunne tok' ei, vaan valo uus' kuin kirkastaapi jo uusia maita, uutena luomana myös nouset sa taivaasen päin.

A. Oksanen.

Tunnon rauha.

Ah, kellä puhdas tunto on ja kalvamaton mieli, jonk' ain' on retki polveton ja laittamaton kieli, jot' oikeast' ei luovuttaa, ja väärän puoleen horjuttaa voi vilpin viehätukset;

Sen silmä aina kirkas on ja otsa puhdas hohtaa, povess' on sydän pelvoton, jos kunka kumman kohtaa. Hän on kuin nuori neitonen, jokaisen mielitehtoinen, vaikk' olkoon vanhus harmaa.

Kuin yöksi maata painaksen ja luojanansa luottaa, hän kummitusten, peikkojen näköj' ei säiky suotta, vaan unittoman yön lepää ja riemullisesti herää hyvien töiden toimeen.

Jos korven syöntä yksinään hän kolkkoakin kulkee, tai meren aallot myrskyillään hätään jos häntä sulkee, hän hämmästy ei silloinkaan, hänell' on rauha rinnassaan ja turva tunnossansa.

Hän kaunis on kuin kukkainen, raitis kuin kevätaamu, vaan omantunnon-vaivainen se hoippuu niinkuin haamu, ja päivät sekä pitkät yöt sen entiset pahuuden työt hänt' aina ahdistavat.

A. Oksanen.

Kynälampi.

Pikku lampinen hietalietteines, joka rantoinen minun lapsuen olit merenän': sua tervehdän!

Kaarnalaivojan' laskin laineilles. sinun saattaakses tuulen mukahan maihin kaukaiisiin, merentakaisiin!

Taikka vallatoin poikaparvessa kesän kuumalla uida polskuroin haaleiss' aalloissas hietarannoillas.

Taikka kiitelin, talven tultua, jääsi kannella liukkain luistimin, niinkuin iloinen ilman leivonen.

Oi, ken muuttaa vois vielä kerrankaan lapsimaaailmaan! — Vaan se mennyt pois, pois on polvekseen, lapsuus rauhoineen!

A. Oksanen.

Laki ja Vapaus.

Laki kallis, viljavainen, Luojan luoma taivahainen, side yksi ylhäisille, hyvälle ja halvimmille; kansakunnat liität, laitot vallattoman mielen taitat; villit ihmistöille ohjaat, siveyden vallan pohjaat, itsekkään myös valjun saatat muistamahan isänmaataan!

Kaikki, toivoin työstä riistan, auttaat toinen toisiaan, koetella kilvan, kiistan saavat kaikki voimiaan. Isäntä ja palvelija vapaudessa suojan saa, kaikilla on varma sija vastustella sortajaa.

Työ on miehen kunnia, viljan vaivannähty saa; Ruhtinaalle arvo antakaa, arvo meille työmme vaivasta.

Schiller'in "Kello"-laulusta — A. Oksanen.

Isänmaani.

Jos minne kuljen, mistä lähden, tää maani mulle kallis on, ja kallis on se vaan sentähden, sen kansa kun niin armas on. Sen kansa taas on armas siksi, se maansa kun tek' kallihiksi verellään, kärsimyksillään.

Salomme vaikk' ois täynnä kultaa, hopeita hyrsityis aaltomme; vaikk' ois meill' loistoa ja valtaa, vaan konnan töit' ois muistomme, kansamme kulkis hylkyteitä, — ah! silloin maamme varjo meitä kuin musta haamu vainoais.

Vaan nyt ei synkkäin syiden hallat meit' isäin haudalta eroita, ei taistelut, eik' ilkvallat maasta armaasta vieroita, niin korvet synkät, kallioiset, kuin laaksot, järvet tuhatmoiset — kaikk' ovat kalliit, rakkahat.

Takana soitten, kallioissa sai äidit piilon lapsineen, kun urhot kaatui taisteloissa, tai voiton toivat armaalleen. Niin korpea kuin vainioita luut isäin peitti, veri noita kostutti kallis kaikkia.

Vakaana niinkuin vuoren seinä kansamme puolsi maatansa; ei huikennellut niinkuin heinä, säilytti pyhät tapansa. Parjatkoot tyhmät, ett' tää kansa hyljätty, halp' on tavoiltansa — maan kalliin ostanut se on!

Muun riemun jos ken ryöstäis multa, maan' armahan kun muistot jäis: ne rinnassani voiman tulta ja innon liekin virittäis. Oi urhoin kehto, isänmaani! Suojelkoon Herra armastani, siunatkoon hautaa urhojen!

J. H. Erkkö.

Kansalaislaulu.

Olet maamme, armahin Suomenmaa, ihanuuksien ihmema. Joka niemeen, notkohon saarelmaan kodin tahtoisin nostattaa.

Kodin ympäri viljavat vainiot
kalarantoja kaunistais,
jalon kansan kuntoa laulelmat
yli aaltojen kuljettais.

Saisi kuulla maailma kummakseen
miten täälläkin taistellaan,
pyhän, kauniin, oikean voitollen
ilouhulina riemuitaan.

Kuinka kansa, pieni ja köyhäkin,
edistyksellen uhria toi,
ihanteen, jalon aatteen alttariin
rovon viimeisen kantaa voi.

Kuinka uskaltaa sekä toivoa
tämä kansa on tohtinut,
vaikka vallitsi nälkä, kuolema,
valo maast' oli sammunut.

Tohti toivoa sekä voittaakin,
valon temmata soihdukseen;
omat laulunsa nostaa kuultaviin,
ihanimmaksi oppaakseen.

Ja se kuinka nyt kuohuu nuoruuttaan
kuni kihlattu morsian.
Vapautta se häikensä valmistaa,
tulevaisuuden juhlahan.

Sitä varten kansa nyt kilvan käy
isänmaallensa uhraamaan,
valon liedellä nuoriso valmistuu
toivon-aikoja ohjaamaan.

Nosta, nosta jo henkesi kahleistaan,
satavuotia sortunut!
Kansa yksi on Suomessa, yhdellen
voiton-arpa on langennut.

Työhön, työhön yhtenä kansana siis
rehelliseen, arvoisaan!
Saman maan, saman kansan onnellien
joka korsikin kannetaan.

Kuka kurja hylkien silmäilee
suuriarvoinen alhempaan?
Saman arvon, kunnian ansaitsee,
joka mies on paikallaan!

Kaikki, kaikk' ylös yhtenä miehenä nyt
Suomen onnea valvomaan!
Hetken työ tuhatvuosihin vaikuttaa,
isänmaahan ja maailmaan.

J. H. Erkko.

Laulu Vuoksella.

Mahtavasti, voimakkaasti Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa Vuori nostaa poikiaan veden

voimaa kiusaamaan, synnyttellen salakaria. Leikitenpä hypähtää niistä aalto kuohupää. Mahtavasti, voimakkaasti Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.

Virran raisun mahti paisuu, vuoren vastuksista vimmastuu. Jäykkäpäisen kallion kylki vastassa nyt on — ahdistettu aalto rajustuu! Kuohut uppiniskoissaan eespäin työntää toisiaan. Mahtavasti, voimakkaasti Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.

Aaltoin vimman kiukkuisimman tieltä särkyy voimat kallion: kas, kuin ähkymähän jää vuori jyrkkä, härkäpää, syrjin katsoo virran voittohon. Metsä, äänetön kuin yö, näkee aaltoin ihmetyön. Mahtavasti, voimakkaasti Saimaan aallot vyöryy Vuoksessa.

Maalle sulle, kiusatulle, voitonvirttä laulaa Imatra. Saimaan aallot uneljaat Vuoksessa on voimakkaat, kalliot niit' ei voi kahlita. Niinp' on kansa Suomenmaan herättyään, noustuaan, mahtavasti, voimakkaasti ilkivaltain muurit murtava.

J. H. Erkko.

Koululinna.

Nyt kova kuulkaa sotakäsky ja selkään ottakaatte väsky ja linnaan astukaa! Se linna kylässä on tuolla mäen rinteellä, päivän puolla, hei, sinne astukaa!

Se Suomen kivist' on ja puista, isien töistä siunatuista se linna noussut on. Ei tykkien ja luodin kauhu sielt' uhkaa eikä ruudin sauhu, tok' on se pelvoton.

On linnan muoto kirkas, jalo, sen ikkunoista paistaa valo ja mieli lämpöinen. Sen linnan uljas komentantti on opettaja, ei kersantti, — on koulu linnanen.

Siis kova kuulkaa sotakäsky ja selkään ottakaatte väsky ja kaikki tarpehet: ne kynät, vihkot, muste, taulut ja kirjat sekä Suomen laulut ja olkaa urhoiset!

Ken kestää linnan harjoitukset, hän suuret voiman ilmaukset voi kerran osoittaa. Hän näyttää, ett' on suomalainen jokainen, vankka muuri vainen, jot' ei voi kukistaa.

Jokainen oppii aikansa, ett' on myös luotu Suomen kansa aseeksi korkeimman. Ja kukin yksityinen meistä ei syntynyt lie turhan eistä, vaan syntyi valtahan:

Me itseämme vallitsemme edistykseen; mut orjaks' emme suo Suomen henkeä. On maassa paljon murtuvaista, mut mikä meiss' on suomalaista, on aina säilyvä.

Siis, kaunis koululinna, loista ja hengen velttoutta poista, vapaiksi meitä tee! Kun kukin meistä kohdastansa on vapaa, silloin koko kansa vapaana työskelee.

J. H. Erkko.

Kukat Pinciolla.

Ah, te kukat helmikuun, kukat Pinciolla! Suomehen jos voisin teidät tuoda, — toisin, että maamme pohjoinen aina kantais keväimen, toisin tuoksun kiihkeän, vuoren aina vehreän, — ah, te kukat helmikuun, kukat Pinciolla!

Vaan te hennot kukkaset, kukat Pinciolla, ette kestä noita pohjan taisteloita. Kotianne varten vaan synnyitte te kukkimaan. Eihän viinirypäleet pohjanmaille eksyneet, eikä kukat helmikuun, kukat Pinciolla.

Vaan jos henki kukkimaan puhkee Pinciolla, sen ei kukkain kuolla tarvis pohjan puolla. Kesken talvipakkasta voipi kansa kukkia, kesken hankien ja jään kantaa henki tähkäpään, kantaa kukat helmikuun, niinkuin Pinciolla.

J. H. Erkko.

Kun voisin.

Ylhäinen metsästäjä näin lauloi kulkeissaan: "Oi teitä laakson lehdot, kanervat kangasmaan, puut pienet, puolan varret ja korven mökkinen! Teilt' ei vie myrskyt rauhaa, ei tuiske tuulien; teill' aina kaste kirkas otsalla loistelee, luonanne perhot pyörii ja linnut laulelee. Niin tyyness' aina oisin kun voisin."

Vaan köyhä mieron poika tien varrell' lauloi näin: "Te hongat uljaslatvat, taivaasen käytte päin; palatsit teistä paisuu valoisat aina vaan — mit' on nuo laakson lehvät pimeessä piilossaan! — Te tuulten juhlavirttä synnyitte laulamaan, saleina loistollisna soitollen kaikumaan. — Näin ylhäinen ain' oisin, kun voisin."

Vaan paimen huiluhuuli polulla soitti noin: "Kuin raittis kevätuuhi, vapaana laulaa voin: Kun kuuset huokaa, silloin hartaammin laulelen, ja myrskyll' entis-aikain murheita muistelen. Ja kosken pauhu kertoo kuink' ennen taisteltiin, vaan laakso tuolla kutsuu iloihin nykyisiin. Tällaisna aina oisin, kun voisin."

Kas täällä lintu laulaa ilonsa, huolensa, ja kukka armas kuiskaa suloimmat toivonsa. Ma rinnassani tunnen purojen helkkehen, ja aamukaste kirkas mik' on, sen tuntenen: on paimentytön silmä, jok' etsii kukkia laaksossa — poika poimii aholla marjoja. — Tällaisna aina oisin, kun voisin."

J. H. Erkko.

Niittypuro.

Näin moititaan: voi kuink' on murheinen ja synkän musta niittypuron juoksu, vaikk' onkin niityn metsä lehväinen ja partahilla kukkain tuhat tuoksu.

Ei muisteta: tuo puro kotoisin
on synkältä ja hallaiselta suolta,
ja korven kautta juosten, kuulikin
se näljänhätää, itkua ja huolta.

Nyt, kukkaniityn läpi kulkeissaan, vilkastui puro, iloisemmin hyppii, vaan murhe kuvastuupi muodossaan, kun rinnassa viel' entismuistot sykkii.

J. H. Erkko.

Suomelle.

Sinua, kultainen ja kallis maamme, sinua kaikki työmme tarkoittaa; elomme, onnemme me sulta saamme, sa ihanteemme, kaunis Suomenmaa. Jo pienoisista saakka meille kannoit, kuin äiti lapsillensa kaikki annoit, ja tyhjiks usein rintas imetit, ja usein kärsit nälkää saadaksesi paremman toimeentulon lapsillesi, ja usein vilussa sä värjähdit.

Mut huolet' ollos! Viel' on lemmen tulta, mi jäät ja lumet poluiltasi luo, ja työmme harras poistaa nälkäs sulta ja elon sulle huolettoman tuo. Ja innon, jonka kätkit sydämeemme, sill' erämaasi viljaviksi teemme, näin vaivannäkös palkiten ja työs. Ja vaikka nääntyisimme alla säiden, kun hyvä vaan on olla meidän äiden, niin silloin hyv' on olla meidän myös.

Ja mitä — vaikk'ei työmme suuremp' oisi kuin kipunan, mi syntyy sammumaan, ja verrata vaikk' eloamme voisi meressä yksityiseen pisaraan? — Sun tähtes vaan me käymme riemahdellen, kuin aalto kosken kuohuun hyppiellen, ja katoamme tuimaan taisteloon. Mut sinä, Suomenmaamme, tulet rikkaaks ja suureks, mahtavaks ja mainehikkaaks. Jumala synnyinmaata siunatkoon!

Paavo Cajander.

Runolaulaja.

Isossa hovilinnass' on pidot uljahat, kruunuista kirkkahista heloittaa valkeat, hopeat siellä

hohtaa ja kullat välkähtää, ja sävelsoitot vienot iloiten helkähtää.

Ja kuitenkin riemu ei tunnu riemullen;
jotakin sieltä puuttuu, mut mit', ei tiedä ken.
Ilveillään, lauletahan, hymyillään, tanssitaan,
vaan tavan vuoks' on kaikki ja teeskelyä vaan.

Mut kartanolla ulkon' on riemu julkinen:
siell' istuu kansan kesken mies vanha laulellen,
ja korkealle laulu se kaikuu pilvihin...
Kentiesi tuossa oisi iloksi suurtenkin.

Ja salin ovi kohta se loistoss' aukeaa,
ja nuorukainen vanhust' esillen taluttaa:
"Paraimmat laulus, ukko, nyt laske soimahan,
kevättä laula mieliin, iloa rintahan!"

Ja ovensuussa siinä hän seisoo kourussaan,
olento halpa, köyhä, ja sauva nojanaan,
hopeelta hohtaa parta, hivukset pitkät sen,
ne lumivalkeoina valuvat harteillen.

Ja huonehessa valtaa kuin haudan hiljaus,
"mitäpä tuokin täällä?" vaan kuuluu kuiskahdus,
ja yli otsain lentää pimeät varjot yön,
ja kynttilätkin tuikkaa kuin läpi terhenvyön.

Mut ovensuussa vanhus virittää laulujaan,
vavisten aluss' ääni ja värjyin kulkee vaan,
kuin lintu, joka metsäst' on tuotu häkkihin,
säveltään visertääpi sydämin tykkivin.

Vaan pian into nousee ja sydän lämpiää,
ja sävel kasvaa, paisuu ja kaikuin helkähtää,
ja ukon käyrä varsi se sorjaks kohoaa,
ja silmist' ihmeenlainen välähdys tuikahtaa.

Hän sankareista laulaa, uroista Kalevan,
ja valon taistelusta pimeyttä vastahan,
hän neiden surman laulaa, mit' äidin lempi on
ja pojan tuiretuisen kamalan kohtalon.

Ja huonehess' on niinkuin salainen tenho ois
kuin aamull' on, kun koitar yön vaipan siirtää pois
värähtää koko luonto, puun lehvät vavahtaa,
ja ruskoon peittyi taivas ja kastehelmiin maa.

Niin huoneessakin siellä nyt sydän sykähtää,
punoittuu kalvas poski ja kyynel vierähtää,
ja sumu jäinen haihtuu, yön varjot poistuvat,
ja kirkkahasti taaskin heloittaa valkeat.

Ja ompi niinkuin riemu taas näyttäis riemullen,
ei tunnu helke kullan, ei hohto hopeiden;
iloitaan, lauletahan, hymyillään, tanssitaan,
ja kaikki sydänt' ompi ja hartautta vaan.

Mut vanhus halpa, köyhä, tuo hyljeksitty, hän, hän huoneen ylimmälleen sijallen viedähän, ja
kaunis siinä on hän, kuin hohteess' auringon satehen vienon jälkeen puu sammaltunut on.

Paavo Cajander.

Runo.

Suomalaisen alkeisopiston vihkiäisissä v. 1878.

Ja kesä oli parhaillaan, koin säteet mailla väikkyi, ja linnut lauloi laulujaan, ja lämmin laineet läikkyi; mut kolkolta, kuin viety pois tulonen kodin liedest' ois, niin tuntui kolkolt' aamu.

Elämän ehdot riistänyt taas oli hyinen halla. Ja huuto kansaan lensi nyt ja kaikui kaikkialla. Ja mieliin syttyi innostus, ja harvoin nähty rakkaus nyt hehkumaan sai tunteet.

Ja pelastukseks' isänmaan varansa kansa kantoi, ja rikas uhras aarteitaan ja köyhä ropons' antoi, ja niinkuin vaimot Kartaagin helynsä riisti naisetkin ja kullat kulmiltansa.

Ja itse kylmään kivehen se lempi sijoittuupi, ja paasi liittyy paatehen ja holvit muodostuupi, ja ylös, ylös pilvihin kohoopi lailla temppelein nyt Suomen kansan huone.

Ja kotipaikan valo saa, jot' äsken uhkas halla, ja lämmin liesi kohoaa nyt helläin käten alla ja valaisee ja lämmittää, kun synkkää on ja pimeää ja elo kolkoks käypi.

Mut näin kun yö taas peittää maan, niin saman lieden luota uus joukko lähtee sotimaan ja puoltamahan tuota. Ja aseet: rakkaus ja työ ne taaskin vihamiehen lyö ja uusi saadaan voitto.

Paavo Cajander.

Salomaa.

Yht' ihanaisena kuin sinut kerran näin, olet tuossa tai'an luomana taas, kaunoinen salomaa. Taas näen sun, mökin tyynen tuon, kukat, varjovat pensaat, lammen välkkyävän, vaarat korkeat nuo. Nään sinut, ennellään, nään taas tutut, lempeät kasvot, joit' olen kaivannut kuin kesä lämmintään. Kaikki ma taasen nään: lukemattomat, armahat muistot kuin kukat kirren alt' elpyvät taas elohon.

Tuolla ma lammellas olen soudellut useasti, salmia kierrellyt, kaikua kiusannut; katsellut sylissä olen Wellamon neitosen maata hurmaavan ihanaa, luokseen viettelevää; taikkapa, keinuen laineillas, vetes välkkyvän karjan kietonut verkkoihin, nostanut venheesen.

Tuoll' olen vuorellas sen louhistot kapuellut, noussut kotkan laill' ain' yhä korkeuteen, noussut ja nähnyt mun pyhän, armaisen isänmaani niinkuin morsiamen tyynenä loistossaan: nähnyt auringon alas vaipuvan salmien helmaan, kultia lähteissään heitellen yli maan, tai punottain, ujostellen kuin salon impyen nähnyt Kuuttaren kehräävän rihmaa häähamoseen; tuon olen nähnyt ja siin' useast' olen istunut yöhön, ääneti istunut vaan, aatoksiss' uneksuin.

Mut unohtaisinko nuo suloiset, ikimuistoiset hetket tuolla sun helmassas, seurass' ystävien! Muistoja tuo joka puu, joka kukkainen, joka pensas, polkusi mutkikkaat, viirisi salkoineen. Istunut tuoll' usein lakan all' olen, hartahin mielin kuunnellut tarinaa ai'an muinoisen, nähnyt valtavat hahmot sen, sekä rohkeudella taas tulevaisuuden verhoa nostellut; nähnyt kaunoiset unet maalleni, toivonut sille, toivonut taivasten antimet runsaimmat, toivonut sille kuun hopeoita ja kultia päivän, teilleen valkeuden, rauhoa rannoilleen... Niin, mitä toivoinkaan, mitä aattelinkaan, mitä näinkään tuolla sun helmassas, kukkainen salomaa!

Kaikki kun taasen nään, on sielullain pyhäpäivä, valkaistu tupa sen, työn tomut laastut pois, kaikki on tyyntä ja rauhaisaa, vaan rinta se sykkää, muiston kellot kun kaukaa kaikuen soi.

Paavo Cajander.

Kuva.

Mun huonehessani seinäll' on yks kuva halpa ja koruton, se siinä ollut on monta vuotta, ja aina ihaelen ma tuota.

En tiedä mi siinä viehättää,
lumenko peittäjä harmaa pää,
vai surun uurtamat vaot nuoko,
vai silmän lempeä tuike tuoko.

En tiedä; mutta niin lämmin on

sen läheisyys, kuin auringon,
ja ompa kuin hänen katsannastaan
heloittais taivahan rauha vastaan.

Ma tuntikausia ihaillen
kuvoa tuot' yhä katselen,
ei sulho kultoaan punastuvaa
niin tyystin katso kuin minä kuvaa.

Ja kun ma katson, niin vähittäin
herääpi muistoja mielessäni
niin armahaita, niin ihanoita
ja kaivatessani katkeroita.

Ma poies mennehen polvekseen
nään lapsuusmaailman riemuineen,
nään kynttilöitä ja joulupuita
ja ystävyksiä hymysuita.

Ja ompa kuin kuva elon sais
ja mua hellästi katsahtais,
ja ompa kuin hänen katsannastaan
heloittais taivahan rauha vastaan.

Ja senhän vuoksi niin lämmin on
sen läheisyys kuin auringon.
Mut ken se ompi se armahainen?
Mun oma äitini on se vainen.

Paavo Cajander.

Suksimiesten laulu.

"Ylös, Suomen pojat nuoret, ulos sukset survaiskaa! Lumi peittää laaksot, vuoret, hyv' on meidän kiikuttaa! Jalka potkee, sukki notkee sujuilevi sukkelaan!"

Heräs tuuli tuntureilla, lehahtihe lentämään. — "Sukkelat on sukset meillä lähtään, veikot, kiistämään! Saishan koittaa kumpi voittaa, eikö tuulta saavuttais!"

Koti kontion on tuossa, siihen sukset kääntäkää! Havuin alla korpisuossa vanhus nukkuu röhöttää. — "Kuules ukko, oves lukko miehissä jo murretaan!"

Kohoaapi kämmenille metsän kuulu kuningas. — "Lähtään, otso, painisille, tässä löydät vertojasi" — Hammasluske, keihäsruske kaikuttavi korpea.

Jo on karhu kaatununna; — keihäs sattui rintahan; — ukko nukkuu uupununna sikehintä untahan. — "Riemuellen, soitatellen viekää saalis kotihin!"

Vaan kun verivainolainen Suomellemme rynnättää, silloin saalis toisellinen, veikot, meitä hiihdättää. Käsi sauvan, toinen raudan teräväisen tempoaa.

Verihinsä kohta nääntyy kuka meitä vastustaa, kenpä pakosalle kääntyy, senkin sukki saavuttaa. Pelastettu, rakastettu kohta ompi kotimaa.

Suonio.

Varpunen.

Jos ruikutella voisin ma kielin sataisin tai kiurusena oisin kohoova pilvihin, —

Niin aina kiitteleisin
suloista Suomea,
ja Jumalalle veisin

ma huokauksensa.

Hän silmät ehkä loisi
myös meihin raukkoihin
ja päivän paistaa soisi
saloihin synkkihin.

Ei ääni mulle suotu
oo satakielisen;
heikoksi siipi luotu
ei kannata taivaasen.

Vaan laulustani kuitenkin
en huoli vai'eta,
kun ääni lintuin muitten
ei kuulu talvella.

Paremmat laulu-äännet keväällä ehtinee, niin kuunnellessaan noita jo varpu vaikenee.

Suonio.

Lumisateella.

Lumia lentää ristin ja rastin leikkiä lyöden ja taistellen; vaan väsyneinä vaipuvat viimein, etsien rauhaa, povehen maan. Mutta kun päivä keväinen kutsuu, pilviks ilmahan haihtuvat taas!

Ihmiset myöskin, maailman lapset, raatavat, lempivät, taistelevat; vaan väsyneinä horjuvat hautaan, töistähän, teistään lepäjämään. Kerran kun kutsuvi Jumalan ääni, henkinä nousevat taivahasen.

Suonio.

Karjala.

Kuss' aallot Laatokan vuoriin lyö, kuss' Imatran innot raukes, kuss' uurtaa vaaroja Pielisvyö, siell' ensin silmäni aukes, siell' leikin lasna ma rantamalla, siell' lepää heimoni nurmen alla, ja siellä neitonen Karjalan sai lempeni leimuamaan.

Siell' elää kansa niin sitkeä kuin vaahteren latva nuori! se kyllin saanut on itkeä, mut vankkana on kuin vuori; se orjana ollut on ounaan herran, se vaivaa nähnyt on toisen verran kuin Suomi muu, mut murtumaton ja hilpeä vielä se on.

Se soittaa vieläkin kanneltaan — sit' usein lasna ma kuulin — ja vanhoja Väinön-laulujaan se laulavi partahuulin; ja urhoot astuvat kumpuin yöstä ja kertovat muinaiskansan työstä ja neuvovat polvea nousevaa — Oi Karjala, muistojen maa!

Siell' ensin lempimähän mä sain tätä Suomen kansoa oivaa, ja puolueetuutta Ruotsin lain, jok' orpoisintakin hoivaa, ja puhdast' uskoa Lutheeruksen, mi mielen vaativi uudistuksen, ei tyydy paastohon, tuohuksiin, ei suitsutus-uhreihin.

Ja siell' opin ensin kammoamaan sit' inhaa oppia uutta, ett' ihminen on vain muodos maan, ett'ei ole kuolottomuutta: se tarjovinaan on tiedon kultaa eik' anna muuta kuin kalman multaa ja ympäristönsä saastuttaa — Ole valpas, Karjalan maa!

Ja siellä näin minä murheeksen', kuin kärsiä kansa saapi, jok' ei ole vaan sopusointuinen, vaan kahtia raukeaapi: kuink' alla kauhean veljesvainon ja alla vierahan vallan painon oot, Karjala, kauvan värjyillyt — Yksmielinen olkosi nyt!

Kun oikeuttasi, uskoas ja Väinön-kieltäsi hoidat, ei pelkoa sull' ole kateistas, ei voittaa voi sua noidat: sä keväin kukkiva vanha tuomi, sä jälleen nuortuva vanha Suomi, sä talvet vihreä vanha kuus, sä Suomi Vanha ja Uus!

Arvi Jännes.

Väinölän lapset.

Kas Suomenlahdella hyrskyt ja laajat Laatokan ve'et ja vuolaan Tornion tyrskyt ja Maanselän harjanteet ne halkoo Suomea suurta, ne pilkkoo kansaa sen, ne katkovat Sammon juurta, ei juurru se uudelleen:

Vaan kaikki Väinölän lapset jo eksyi toisistaan, kuin tuulispäässä hapsset ne kaikk' ovat hajallaan: ei Aunus, Vepsä tunne, kust' Eestein kulkee tie, ei Karjala tiedä, kunne jo Kainuu häipynyt lie.

Mut "jäljet Väinämön laivan" halk' aaltojen haimentaa, ja "viikatteens'" yli taivaan hän vieläkin kuljettaa; yli Maanselän kaskein sauhun hän nostavi harmajan pään, ja kautta kuohujen pauhun ikitietäjän kuuluu ään'.

Ja vanhan Väinämön haamu se silloin laulavi noin: vois sullekin koittaa aamu, sä kansani onnetoin; ei viel' ois aikas ilta, jos heimoushenkeä ois, vaan syntyä voisi silta, mi kansani yhteen tois.

Arvi Jännes.

Jäänlähtö Kääpän joesta.

Kauvan kattoi rantoasi luntien laajat peittehet, kauvan kietoi aaltojasi jäiden kylmät kytkyet. Usein päälle peittehesi uhkuit, hanget hautoon, mut sait kelpo harteillesi katteen kaksinkertaisen. Valtoas on vaimennellut talvi, vanha vainomies. Ootko suotta ponnistellut, suotta mereen käynyt ties?

Ukko pilvivaippahansa kätkee armaan auringon; tuul' vie pilvet helmassansa hajalleen ja roukkohon. Ukon ään' käy korkealla, pilvist' ampuu Pitkäinen. Maassa hirmu-hirunnalla kulkee myrsky raivoten, paljon turmaa aikaan saapi, sade maahan virtoaapi.

Puro pieni lainehtiipi, mäeltä rientää notkoon päin; läpi tien ja maan se hiipii, Kääpän puoleen käännähtäin. Tuuli vinkuu, lumi sinkuu, oksat ohkaa, veet ne vohkaa täyttäin Kääpän tupo tulvilleen: vesi nousee valkovahtoineen.

Kauvas kuuluu Kääpän roiske, vetten loiske, jäiden jyske, rantain ryske: jää jo lohkee — lohkee lähtien! Huimast' huudan sille riemuiten: riennä, lennä, joesta ennä, kahle lauhain lainehien, kate kaunorantasien! Pauvanne kun pauhoaa, voiman, voiton Kääppä saa.

Niin sun kylmän kahlehistä kevät päästi kaunoinen; läpi surun sulkusista jouduit riemujuhlallen. Nyt sä uhkut uusin toimin, nouset vapauden voimin, rannan hanget hajoovat, vetten vaahtoon vajoovat. Nouse, mutta muista taas: äyrään all' on armas maas!

Äärihinsä astuu hyrsky, laine heittää loiskunnan, möyryynnästä taukoo myrsky, päivytt paistaa rauhaisaan. Kas, mi tuolla veessä väikkyy kaikuvasti kalskaten? Kalevaisten kalpa läikkyy läpi laineen hiljaisen.

A. Piinkivi — Arvi Jännes.

Maamme.

Maa, isänmaamme, Suomenmaa, soi sana kultainen! Ei laaksoa, ei kukkulaa, ei vettä, rantaa rakkaampaa, kuin kotimaa tää pohjainen, maa kallis isien.

On Suomi köyhä, siksi jää, jos kultaa kaivannet. Sen vieras kyllä hylkää, vaan meille kalliin maa on tää, sen salot, saaret, manteret ne meist' on kultaiset.

Ovatpa meille rakkahat koskemme kuohuineen, ikuisten honkain huminat, täht'yömme, kesät kirkkahat, kaikk', kuvineen ja lauluineen mi painui sydämmeen.

Täss' auroin, miekoin, miettehin isämme sotivat. Kun päivä piili pilvihin tai loisti onnen paistehin, täss' Suomen kansan vaikeimmat he vaivat kokivat.

Tään kansan taistelut ken voi ne kertoella, ken? Kun sota laaksoissamme soi, ja halla näläntuskan toi, ken mittasi sen hurmehen ja kärsimykset sen?

Täss' on sen veri virrannut hyväksi meidänkin, täss' iloaan on nauttinut ja tässä huoltaan huokaillut se kansa, jolle muinahan kuormamme pantihin.

Tääll' olo meill' on verraton ja kaikki suotuisaa; vaikk' onni mikä tulkohon, maa, isänmaa se meillä on. Mi maailmass' on armaampaa ja mikä kalliimpaa?

Ja tässä, täss' on tämä maa, sen näkee silmämme; me kättä voimme oientaa ja vettä, rantaa osoittaa ja sanoa: kas tuoss' on se, maa armas isäimme.

Jos loistoon meitä saatettais vaikk' kultapilviä, miss' itkien ei huoattais, vaan tähtein riemun sielu sais, ois tähän köyhään kotihin halumme kuitenkin.

Totuuden, runon kotimaa, maa tuhatjärvinen, miss' elämämme suojan saa, sa muistojen, sa toivon maa, ain' ollos, onnees tyytyen, vapaa ja iloinen.

Sun kukkas vielä kuorestaan vapaaksi puhkeaa; viel' lempeimme saa hehkullaan sun toivos, riemus nousemaan, ja kerran laulus, synnyinmaa, korkeemman kaiun saa.

J. L. Runeberg.

Väsyneen valitus.

Jo hetken oon nyt heilunut mä, kirves käissäni, ja hongan oisin kaatanut, vaan vaipui voimani.

Ol' ennen mulla kuntoa,
en silloin uupunut,
vaan vehkaleivän syötyä
on ruumis riutunut.

Jos kurja muunne muuttaisin
jo tästä seudusta,
niin leivän ehkä löytäisin
ja palkan vaivasta.

Vaan vaikka siellä saisinkin
ma ruuan runsahan,
niin vaikea on kuitenkin
mun mennä matkahan.

Sill' oisko seudut, maisemat
niin siellä herttaiset?
Ja oisko kummut, kukkulat
kuin meillä metsäiset?

Ja tuoksuisiko tuomikko
niin siellä laaksossa?
Ja laulu kullan soisiko
noin mulle lehdossa?

Kuin lehti kuiva lentävi,
min tuuli tempasi,
niin raukka hänkin eksyvi,
ken maansa hylkäsi.

Vaan ehkä Herra kuulevi jo köyhän kansansa, ja syksyn tullen siunaavi sen vielä vuoronsa.

J. L. Runeberg — Eero Salmelainen.

Lintuselle.

Oi lausu, pikku lintu, lehvissä jalavan, kuink' aina voinet laulaa, iloita ainian? Sun laulus kuulen aamuin, sit' illoin kuuntelen, vaan kirkas ain' on äänes ja sointus suloinen.

Sun aittas on niin köyhä ja ahdas asuntos, tok' aina lauleskellen silmäilet kotohos. Et kylvä, etkä niitä, et korjaa latoihin, et huomispäivää tiedä — ja tyydyt kuitenkin.

Monelle kyllä suotu on riistat, aarteheet, on maat ja valtakunnat ja linnat kultaiset; ja huolin, kyynelsilmin he päivää alkavat, jon koille kiitosvirtes sä soitat riemuisat!

Kyll' ihmislapsi hylkäis sun halvan olentas; ei kiittele hän Luojaa, vaan ain' on vaateljas. Sun hento henkes sortaa on hänen vallassaan — tok' onneas sä kiität, hän kiroo onneaan.

Miks nurkuin taivahille hän kylmän silmän luo? Häll' onko vaatimista, jolle Luoja kaikki suo? Kun maailman riemut ratki hänelle tarjoutuu, miks lisää vaan hän itkee ja orjaa halveksuu?

Ei! laula, lintu pieni, ain' autuudesta vaan! lauluusi vaikerrusta en sekaa milloinkaan. Kesäisin pesäs laadi majani vierehen, mua neuvo aamuin, illoin olemaan iloinen.

J. L. Runeberg — Kaarlo Forsman.

Joulukuusi.

Tuo tumma vuorten valtija mun oli isänäni, ja kankaan kaunis kanerva armaana äitinäni. Vaahtoisa virta — veikkonen, ja sisko — taivaan tähtönen, puut metsän — ystäväni.

Ja kainalossa korpimaan ma kasvoin korkeaksi, ja metsälampi laineissaan loi kuvan kauniimmaksi. Mun tuikki tähti latvassain ja kuuhut paistoi oksallain, kun lepäs tyynnä lahti.

Ma olin korven kaunistus ja uljuus metsämailla, ei haitannunna ahtaus, en ystäviä vailla: mun lauloi peippo latvassain, söi oravainen oksallain, kun oli rauha mailla.

Niin talvipäivän puhteella sai poika juurelleni, hän iski minuun katseensa, löi kirveen kuoreheni: ma kaadu in nuorna mättäällä, ma kaadu in riemuks' toisillen — siks' kaadu in mielelläni.

Mä herrastaloon vietihin — se mulle outo retki — ja käärittihin silkkihin, sain kultakukketkin. Nyt olin metsän morsian, sain kynttilöitä latvahan. Nyt oli juhlahetki.

Ja joulu-illan iloihin ma saatettiin sitten. Oi, kuinka siellä riemuittiin, soi sävel laulajitten! Ma silloin muistin peippoain ja korpimaista kotia in — oi — luulen, että itkin.

Vaan hetken kesti tepastus ja leikki juurellani. Tuon lapsilauman riemastus vei huolen rinnastani. Ma ulos sitten heitettiin, pois silkit, kukat karsittiin ja kullat oksiltani.

Pois, pois on kaikki ystävän',
oi, nyt on kaikki toisin.
Jos juureheni metsähän
mä jälleen päästä voisin!
Ma kaadu in nuorna mättäällä,
ma kaadu in riemuks' toisillen...
— Ken kyynelhelmen soisi? —

Ei, lapsikullat, riemuitkaa!
Sain teille hengen antaa.
En saanut suurta kunniaa,
en valtikkata kantaa.
En saanut kasvaa pilviin,
vaan sainhan kaikki kuitenkin
ma teille uhriks' antaa.

Ei löydy riemun vertaa sen, mi mieleen heijastuupi, kun kaikki uhraa toisillen, vaan itse unhottuupi. Tää riemu onkin taivainen, vaan lapset Luojan ylhäisen ne siihen valmistuupi. —

Äitini.

Mi lempi kaikissa vaiheissamme kuin enkel' armias puolestamme alati valvoo ja huolta kantaa, ei mitään vaadi, vaan kaikki antaa? On joukossa ihmistunteiden vain äidinrakkaus sellainen.

Kaikk' itsekkyyttä on lemmen luomat: niin kuumat suutelot sulhon suomat, hyväilyt hellimmät sisartenkin kuin maire tirsunkta pienosenkin, ja parhain ystävä palkkojaan uneksii, äiti ei milloinkaan.

Ei sure viettäissä vuosiansa hän kyyneleitään ja murheitansa, ei nuoruuttansa, min vaivat kalvoi, vuoks' lapsen, jok' on sen rakkaampi, ei öitä, jotka hän huollen valvoi mit' enemmän sille hän uhraavi.

Niin harvoin lahjojaan muistellemme. On hältä aikaisin aatoksemme ja ensi rukous hennon kielen ja ensi rakkaus nuoren mielen, ens neuvo totehen, oikeaan, hyveesen, lempehen synnyinmaan.

Ja mitkä lahjat hän meiltä saapi? Murheita, jotka hän unhottaapi, ja kylmän lemmen, min monet jakaa, ja hoivaa hiukkasen aikain takaa; hän meit' ei nää edes lohtunaan, kun yksin viettävi vanhuuttaan.

Mut teillä maailman liukkahilla hän seuraa lastahan aatoksilla, ja eksyksissä kun harhailemme, hän huutaa taivasta turvaksemme ja onnen polkuja ikuisen valaisee uskolla Kristuksen.

Oi äiti, siunattu on sun virkasi se murhan yössä on tähti kirkas ja lohtu aikojen vaihteluissa, kun itsekkäiss' elon taisteluissa sun sydämmehesi saa liittyä, sen rakkaudesta saa lämmintä!

Sä, Herra, palkitse äidin vaivat! Sun taimes hoitoa hältä saivat; Sun suuren lempesi kirkkaudesta nään säteen äitini katsehesta; siks tuntuu, päivä kuin maillaan ois, tään silmän loiste kun sammuu pois.

Z. Topelius — Alpo Noponen_.

Pieni mierolainen.

Armas päivä paistaa, kohta lämpimäks jo muuttuu sää, hanki loisteessansa hohtaa, sulain kiteet kimmeltää.

Poika repaleissa vallan
saloss' yksin kuljeksii.
Hongat, kuuset huminallaan
häntä täällä tervehtii.

Pieni mierolainen aina
yhä rientää eteenpäin,
eipä murhe mieltä paina,
rallatellen laulaa näin:

"Hopsis, jalat! Väsymystä
tunnettekko? Talohon
kohta päästään, siellä kystä
minullekin kyllin on.

Hongat, kuuset, vaiheitani
tahdotteko tietää te?
Kuulkaa, tässä kulkeissani,
nyt mä teille kerron ne!

Aina muistan riemuin vielä

isän armaan mökkiä,
viisi meit' ol' lasta siellä,
vanhin niistä olin mä.

Muistan kuinka kotikaski
tähkäpäin jo kellerti;
noro hallan irti laski,
julma viljan runteli.

Talvi tuli, loppui leipä,
petäjäistä syötiin —
äitiin tarttui tauti, veipä
hänet kohta hautaankin.

Häntä multaan saatoin, itkin
haudallaan ma hetkisen,
kyynel poskipäätä pitkin
vieri, jääksi hyytyen.

Siitä asti tepastellut
olen mieron tietä ain'...
Jopa sulle kertoellut
olen, metsä, muistelman.

Hopsis, jalat, joutukaa jo
muuten yövyn korpehen.
Varjot synkät lankeaa jo,
tuolla päivä laskeiksen." —

Yhä kiittää, vaan ei vielä
ihmiskasuntoa näy.
Metsän haamut poikaa tiellä
uhkaa, mustaks yö jo käy.

Kylmä yltyy. Tähtein valo
syttyy taivahalle jo,
leimuelee pohjanpalo,
huokaa synkkä hongisto.

Kohta aamun koittehessa
öinen jylhyys häviää —
vaan, ken tuolla kinoksessa
kalvenneena lepäjää?

Pieni mierolainen siellä lepoon vaipui viimeiseen, jäätyneenä kiittää vielä kyynel silmän
sammuneen.

Uno von Schrowe.

Kevätlaulu.

Jo kinos sulaa, katoaa pois noron ouruvesiin ja roudatonna taasen maa käy hangen alta
esiin, jo päivän silmä keväinen taas paistaa meille myhäillen — jo kevät tullut on!

Jo riutuu ulapalla jää ja laineen kahle irkoo, taas tantereella nukkapää jo kohta nurmi
virkoo, jo koivun urvut aukeaa ja vihannaksi lehto saa — jo kevät tullut on!

Taas taivaan alla kiurusen soi ääni korkealla, ja tuttavamme käkönen taas kukkuu
kankahalla, ei malta pieni perhokaan nyt uinailuaan jatkamaan — jo kevät tullut on!

Siis mielen routa, murhe pois! sen kevään lämmin voittaa — ken kaihon orja olla vois, kun
riemun aika koittaa? Siis kevään laulu raikas vaan nyt kaikkialla kaikukaan! Jo kevät tullut
on!

Uno von Schrowe.

Oma maa.

Vallan autuas se, jok' ei nuorena sortunut maaltaan. hyljätty onnensa kanss' urhoin haudoilta pois. Ei sopis miehenä näin mun nuhdella taivahan töitä; mutta mun syömme taas tahtovi huoata ees. Kun minä muistan sen yön, jona rakkailta rannoilta luovuin, nousevat silmiini nyt vieläkin viljavat veet. Ei mun mielestän', ei mee Pohjolan tunturit, joilla lasna ma kuuntelin, kuin sampo ja kantelo soi; siell' eli toimessa mies ja Väinöstä lausuiivat urhoot, poiat ja karhut puun juurella painia löit. Raittihit talviset säät, revon-tult' oli taivahat täynnä, kaunihit katsoa kuin aamun alkava koi. Oi, te kesäiset Pohjolan yöt, joina aurinko loistaa myötään, päilyen veen vienossa taivahan kanss'! Teille jos Onnetar sois mun vielä, niin tuntisin kaikki, saaret ja salmet ja myös taivaalla tähdet ja kuun. Siellä mun mieleni on ja siellä mun muiniset muistoin, sinne mun kultani jäi, sinne mun ystävän' myös. Huoleti kiitelköt muut Alpein seutuja kauniiks, kauniimpi, kalliimpi on mulle mun syntymä-maa!

Kallio.

Kirkkovenheessä.

Hei! soutakaamme poiat, ja norjat neitokset! Me kilvan soutakaamme, ett' aallot vaahtoiset vierellä venehemme hilpeinä hyppelee ja kokka mahtavasti edessä kohisee.

Ah, kaunis ompi ilma, tää Herran päivä on! Vienosti vedet välkkyy, on taivas sumuton, ja metsät vehreässä on juhloverhossaan, ja vakavina vaarat nostaapi rintojaan.

Ja uutta ihastusta vaan nousee mielehen, kun venhe viilettääpi välitse niemiä, ja joka salmen suulla meit' yhä tervehtää taas uudet rannat, saaret — oi, hausk' on retki tää!

Me airokkahat, kelvot olkaamme soutajat; pois joukostamme veltot ja — turhan-kiskoajat! Ken voimat taiten käyttää ja, harras toimessaan, mies ompi kestävä — se meistä miesi vaan!

Mut kunnan perämiesi tässä' ensi arvon saa, hän kaikki karit tuntee ja suunnan suuntoaa, hän, hänpä meidät saattaa vakaasti valkamaan, siis kiitoksemme hänelle nyt ensin kaikukaan!

Ja nyt me laulakaamme, oi siskot, veikkokset, tään Suomen suloutta, mi hurmaa sydämet! Ja niinkuin mieli puhdas nyt kirkkomatkall' on, niin työssä tälle maalle se puhdas olkohon!

Ah, herttainen on hetki, tää Herran päivä on! Ja kirkon torni nousee tuolt' yli kuusikon. Ja aamupaistehessa se noin kun hohtelee, totuuden, pyhän tietä se meille viittailee.

Niin maamme tulevaisuus myös meille hohtakoon, kuin pyhä templi tuolla, ja meitä kutsukoon! Se hohto sydämemme innolla täyttäköön, ja vauhti rientojemme sen ilmi näyttäköön!

Hei! Soutakaamme veikot ja siskot armahat! Me kilvan soutakaamme, ett' aallot vaahtoivat vierellä venehemme hilpeinä hyppelee ja kokka mahtavasti edessä kohisee.

Ja laulakaamme kaikki nyt täysin sydämin, kuink' on tää maamme kallis ja meille rakkahin, mut Herrallemme harras myös kiitos kohotkaan, ett' armostaan loi meille näin armaan isänmaan!

Juhani Pietari Hannikainen.

Santavuoren tappelu.

Santavuori, surun synkän mieleeni saa sana tuo!
Santavuorell' liikkui kuolo, siellä vuosi hurmevuo.
Kaikukohon sieltä nytkin jälkeen vuosisatojen
taru pieni taistelusta, saatu haudoilt' urhojen.

Taisteltihin lakkaamatta varhain aamust' alkaen,
illan tullen loppui vasta kuolon leikki verinen.

Illan tullen talonpoikain toivo vaipui kuolemaan,
Vaipui, niinkuin päivä kirkas vaipuu länteen sammumaan.

Raikkahasti raikui silloin riemuhuudot sotilain;
sorrettujen huokaukset hukkuu riemuun sortajain.
Huudot kuullen, kuoleva nous talonpoika istumaan,
kuolon kalma kasvoissansa, pilkan hymy huulillaan.

Riemuitkaatte, niin hän huusi, rikoksista riemuitkaa;
murrettu on Suomen kansa, sorrettu on Suomenmaa.
Riemuitkaatte siitä, että päivän peitti musta yö,
riemuitkaatte siksi, kunnes koston hetki vihdoin lyö.

Toivehemme halla kylmä kyllä kuolettanut on,
urohonne urhe'immat sortuneet on kuolohon;
mut ei talonpojan voima murtunut oo vieläkään:
vartomaan hän tottunut on, tottunut on kärsimään.

Nähneethän jo usein oomme, kuinka koko vuoden työn
kova onni kukistaapi, tulless' yhden hallayön;
mut ei silti mieli murru eikä murtua se saa:
kesää uutta toivokaamme, se voi kaikki parantaa.

Kesä uusi koittaa vielä, vaikka kauvan viipyiskin,
kansa uusi nousee silloin, kansa mielin hehkuvin.
Sortajansa sortamalla, onnehen sen käypi tie;
mutta riemuhuudot teiltä kadoksissa silloin lie.

Riemuitkaatte rikoksista nyt te kansan sortajat,
nythän valta teidän ompii, nyt te ootte voittajat.
Tuhotöistä riemuitkaatte, teidän ompii hallayö,
mutta seuraukset senkin poistava on kansan työ.

Näin hän lausui. Sammuneena silmänsä jo ummistuu,
kuollehena kuollehitten päälle päänsä kallistuu.
Taivahalla kirkkahasti kimaltelee tähtivyö,
yli Suomen lepää synkkä Nuijasodan hallayö.

Kaarlo Kramsu.

Mässääjät.

Kun muinoin Baabelin valtias ilomaljoja linnassa joi, nous' virrasta Persian kuningas ja
murhan huudot soi.

Ja Baabelin linna loistokas
nous' liekinä ilmahan yön
ja juomari-kansa ja ruhtinas
oli uhrina hirmutyön. —

Tämä kauhea kertomus kulkenut
on kansasta kansahan.
Sit' on inholla, kammoen kuunnellut
myös nuoriso Pohjolan.

Nämä nuoret on heimoa kansan sen,
jok' ol' vahtina Suomenmaan,
kun luodit lens', maa hurmeinen
soi pettua, hautoja vaan.

Tämä kansa, ne kunnan vanhukset
usein rääsyissä voittivat.
Ne ei velttoina viinasta horjuneet,
vaan raittiina valvoivat.

Ja valppaudellahan vanhat nuo

valon saattivat kansalleen,
näin nostivat Suomen sorrostaan,
maan säästivät lapsilleen.

Ja se maa oli Pohjolan parhain maa,
tuhatvetten ja metsäin maa,
ja metsistä raivatut rintamaat
täys' viljaa valkenevaa.

Mutta lapset — ne raateli metsäin puut,
ne vaihtaen rihkamiin
ja polttivat viinaksi viljat maan
ja juopuivat juovuksiin.

Ja kun nuoriso mässäsi parhaillaan,
tuli kansahan kauhistus —
ei lausua tohdi ainoakaan
mitä tietääpi aavistus...

Ylös, nuoriso, miehet ja naiset myös!
Pois rihkamat, juoppous pois!
Niin ett'ei kohtalo Suomenmaan
kuni Baabelin kansan ois!

H. Käkikoski.

Punkaharju.

Oli kerran miestä kolme, jotka sattuivat Savosta kulkemahan kuuluisahan, haluisahan
Helsinkiin. Tuunan salmehen tulivat, joss' on saari salmen suussa; yli salmen saatettiin
sille puolen Punkaharjun.

Astuivat ylämäkeä, kääntelevät, katselevat, istuvat, ajattelevat; kuuntelevat kukkumista,
kesälinnun laulamista, kuinka siinä linnut lauloi, linnut lauloi, metsä soitti, Antoi aurinko
ilonsa, päivä paistoi pitkin nientä siitä koko luonto liikkui, ilma silmissä iloitsi, ilahutti
ihmiskunnan.

Kaikki' näitä katsellessa, läikkyviä lähteitä, järven, lahen lainehia, kerran vielä keskenänsä
miehet mielestä hyvästä puhelevat puolestansa: kun ois tässä kukkasia, lehtipuita lempeitä,
oksakaan omenapuuta, oisipa osa hyveä Paratiisin maan paria, Aatamin asuntomaata!

Tuosta kärryihin kävivät, rupesivat rattahille: ratas vieräi tietä myöten, aatos Luojan töitä
myöten. Ajoit siltoa sinistä sekä harjua haluista; siellä on puista portti tehty, katuvarret
kaunistettu. Tämä silta on silloin tehty, kun on kuu kokohon pantu, kun on aurinko alettu,
laskettuna maan perustus; viel ei vaivu vuoliaiset, eikä arkut alta murru!

Olli Kymäläinen.

Lapsuuden muisto.

Kun kuljen kotikankaitain ja astun syntypaikoillain, niin luonto kaikki kasvineen ja lehdon
linnut lauluineen ne mua tervehtii.

Tuo mätäs pieni nukkapää,
tuo kivi huutaa: etkö nää!
Mä olin ennen pöytänäs
ja lehto leikkikenttänäs
sun poikapäivinäs.

Ja koivut, lepät lehdikon ne kuiskaa: kas jo tullut on tuo armas kasvinkumppali, hän
seurassamme soitteli suloiset suvensa.

Ja lahden laine läikähtää, niin iloisesti hymähtää: no, tullos, vanha tuttavain ja loiski, läiski

helmassain, niinkuin sa ennen teit!

Ja puro huutaa pulputtaa voit vielä myllyt rakentaa, mä niitä väännän ahkeraan, kun kohdata sun taasen saan sa, armas ystävä!

On hellä mieli mullakin, kun näitä katson, tervehdin, kun mennyt aika armas näin on iloinensa edessäin ja sulo-muistoinen.

Se aika oli armainen, ma laulelin kuin leivonen; ei ollut huolet seurassa, kun vaan ol' leipää kontissa ja lähde lehdossa.

Niin kevyt sydän sykkäili ja mieli raitis liiteli kuin perho puhdas ilmassa; — niin — miks'ei oisi muistissa ne ajat armahat!

Kust. Killinen.

Ilतालulu.

Hiljaa, hiljaa! Ilta on. Taivas tummeneepi, luonto tyyntyy lepohon, maa jo himmeneepi.

Haukottava hämäryys
pirtin pienen täyttää,
pärekin jo pihdissään
pienemmältä näyttää.

Tuutusessa tummemmin
keinuu leino lapsi,
alkaa armas äitikin
tulla tummemmaksi.

Sitte saapuu unonen
päreen sammuttaapi,
pitkin pirtin penkkejä
hiljaa hamuaapi.

Istuvaiset nujertaa
vitkon vuotehelle,
pitkälleen jo äidinkin
kaataa kätkyelle.

Yö jo on ja hämyinen pirtti unelmoipi. Sirkka uunin korvassa tyytyväisnä soipi. —

Jooseppi Mustakallio.

Lumisilla.

Voi kun nyt on lumi nuoskaa!
Joutukaa jo, pojat juoskaa.
Kalle, Pekka, Heikki, Ville,
tulkaa, tulkaa lumisille! —
Minä jo viskaan
aika pallon,
suuren, niinkuin miehen kallon,
Riston niskaan. —
Kas nyt, Heikki,
tätä
elämätä!
Tämähän on vasta leikki!
Poikaset kuin huiskaa,
ett'ei kertoa voi sanat,
lumipallot tuiskaa
valkeat kuin metsäkanat! —
Kalle, Kalle paiskaa

tuota laiskaa,
joka seisoo tuolla
takapuolla!
Katsos, hölmö, kun sai pallin,
kaatui mullin mallin!
Huh, huh, huu!
lunta ihan täynnä suu!
Elä itke — ole vait,
tyydy siihen minkä sait! —
Riston lumipallot ovat
liian kovat! —
Juhana ja Kalle,
käyvät painimaan,
Jussi jäikin alle,
lunta päälle vaan! —
Näetkö, Pekko,
Jussin vasta ostettu
uusi mekko
on kuin veestä nostettu! —
Kädet käyvät kohmeesen,
lähdetään pois huoneesen;
kukaan ei saa nakata,
jo on aika lakata!

Olli Vuorinen.

Mirri sairastaa.

Ikävän nyt kerron teille: mirri sairastui! Paha oli ilma eilen, mirri vilustui. Nyt on vaivaa ystävällä — senhän arvaatkin — kaikk' on kipeänä hällä, nenä, varpaatkin.

Minä häntä silittelin, ei hän hyrrännyt. Maidollakin mairittelin, ei hän leikkinyt. Äiti makkarankin osti, mirrilleni vei, mirri päätänsä vaan nosti, sanoi: "kiitos ei!"

Viimein isän tohvelihin mirri löysi tien: kävi sinne kyyryksiin ystäväni pien'. Sh, sh, lapset, hiljaa aivan, antaa maata vain. Uni huomiseksi vaivan poistaa pienoltain.

Samuli S.

Mirrin uni.

Pikku mirri, miirisilmä nurmikolla nukkuu, käki koivun latvuksessa vieressänsä kukkuu.

Päivä paistaa heleästi,
pääsky piiskuttavi,
itikkaiset inisee ja
paarmat parajavi.

Mirri mielin vetelevi
ihanata unta;
näkee talvipakkasta ja
hyvin paljon lunta.

Kuulee hiiren ripinätä
aitan sillan alta...
Nauramatta iloissaan ei
mirri olla malta.

Tassuansa nuolaisee
miellä makealla.
— Silloin herää mirri parka
kesäkoivun alla.

Oikaisevi tassujansa,
päätä pientä puistaa!
Talven kylmän kamalaksi
mirri parka muistaa.

Nurmikolle istahtavi, silittävi päättä; ihailevi itikoita sekä kesäsäättä.

Alli Nissinen.

Enkeli ohjaa.

Maan korvessa kulkevi lapsosen tie. Hänt' ihana enkeli kotihin vie.

Niin pitkä on matka,
ei kotia näy —
vaan ihana enkeli
vieressä käy.

On pimeä korpi
ja kivinen tie,
Ja usein se käytävä
liukaskin lie.

Niin pianhan lapsosen
langeta vois,
jos käsi ei enkelin
kädessä ois.

Ja viettelys vieroja
verkkoja vaan
on laajalle laskenut
korpehen maan.

Niin pianhan niihinkin
langeta vois,
jos käsi ei enkelin
kädessä ois.

Maan korvessa kulkevi
lapsosen tie.
Hänt' ihana enkeli
kotihin vie.

Oi laps', ethän koskaan ottaa sä vois sun kättäsi enkelin kädestä pois!

Immy.

Oi Herra, anna mulle

Oi Herra, anna mulle ain' suuret aattehet ja suo'os, siitä Sulle mä kannan kiitokset!

Äl' anna maahan, multa
mun koskaan kiintyä,
ei kunniaan, ei kultaan
mun mielen' piintyä!

Vaan kun ois tosi, taivas,
päämäärä pyrkimäin,
ja mieli vapaa, vakaa
ja puhtaus syömmessäin,

Niin olkoon suurta sitten tai pientä toimeni, saa synnyinmaani siitä Sun siunauksesi.

Eriskummainen kantele.

Ne varsin valehtelevat, tuiki tyhjeä panevat, jotka soittoa sanovat, arvelevat kanteletta Väinämöisen veistämäksi, jumalan kuvoamaksi, hauin suuren hartioista, veen koiran koukkuluista; soitto on suruista tehty, murehista muovaeltu: koppa päivistä kovista, emäpuu ikipoloista, kielet kiusoista kerätty, naulat muista vastuksista. Sentä ei soita kanteleni, ei iloitse ensinkänä, soitto ei soita suosioksi, laske ei laatuista iloa, kun on huolista kuvattu, muretusta muovaeltu.

Kanteletar.

Elkää ouostuko.

Otettiin minusta outo, varsin virhi viskattihiin minun lapsen lauluistani, pienen pilpatuksistani, minun liioin laulavani, pahasti pajattavani. Vaan elkää hyvät imeiset tuota ouoksi otelko, jos mie lapsi liioin laulan, pieni pilpatan pahasti; en ole opissa ollut, seisonut sepän pajassa, saanut ulkoa sanoja, loitompata lausehia; olen oppinut kotona, oman aitan orren alla, oman äidin värttinöillä, veikon veistoslastusilla.

Kanteletar.

Ohoh kultaista kotia!

Lämmin paita liinainenkin oman äidin ompelema; vilu on vaippa villainenkin vaimon vierahan tekemä. Lämmin on emosen sauna ilman löylyn lyömättäkin; kylmäpä kyläinen sauna, vaikka löyly lyötäköhön. Koria kotoinen leipä, jos on täynnä tähkäpäitä: Vihavainen vieras leipä, vaikka voilla voituohon. Villainen emosen vitsa, ruokoinen isosen ruoska, jospa viikon virpokohon, rupeaman ruoskikohon; vitsa vierahan verinen, kyläläisen kynnäppäinen, josko kerran iskeköhön, tahi puolen koskekohon. Ohoh kultaista kotia, armasta ison eloa! Jos oli leipeä vähempi, niin oli unta viljemmältä; ei toruttu torkunnasta, makoomasta ei manattu.

Kanteletar.

Pimeä isoton pirtti.

Oli mulla muoto muinen, oli muoto muien rinnan, kun ma notkuin nuorempana, kasvoin heinän karvallisna. Hyvä oli lapsen lassa olla hyvän vanhemman varassa; ikävä isättä olla, outo äidittä eleä, vaiva suuri vanhemmatta: pimeä isoton pirtti, vaikka päivä paistakohon, sokea emoton soppi, vaikka kuu kumottakohon.

Kanteletar.

Korpi kurjalla kotina.

Kotihinsa muut menevät, majoillensa matkoavat, kurjall' ei ole kotia, katalalla kartanoa; korpi kurjalla kotina, salo sauna vaivaisella. Moni on päivä päätön päivä, useampi einehetön; ilta ainakin tulevi, yö etehen ennättävi, moni tuikkavi tulonen, vilkuttavi valkeainen. Ei ole turvoa tulesta, valkeaisesta varoa, turvoa tuhoistakana, vaivaistakana varoa. Tuikkaen tuli palavi, vilkutellen valkeainen, eessä lapsen armottoman, kohalla kovaosaisen. Noin tunki tulon isäntä, virkkoi valkean pitäjä, tuvallinen tuumoavi ja sanovi saunallinen: "poies turvaton tuvasta, armoton katoksen alta! Tuulen vieä turvatonta, ahavaisen armotonta, varatonta vastarannan."

Kanteletar.

Tuo kerta rajalle rauha.

Oi Ukko, ylinen herra, taivahallinen Jumala, tuo kerta rajalle rauha, Suomehen sula sovinto, rauha raukoille rajoille, sana kaunis Karjalahan! Kun toisit rajalle rauhan, Suomehen hyvän sovinnon, viel' ois miestä mielellistä, sulhoa sulosanaista kyntäjäksi, kylväjäksi, siemenen sirottajaksi; itku ei kuuluisi kujilla, valitus vajojen päissä, lehot ei nurmelle leveisi, pellolle petäjän taimet.

Kanteletar.

Toisin ennen, toisin eilen.

Toisin ennen, toisin eilen, toisinpä tätä nykyä; toisin ennen toimi käski, toisin ennen työ opetti. Toimi käski tonkimahan, maa väkevä vääntämähän, ei kuin nyt tätä nykyä, elon entisen lopulla. Eip' on maaten maa pietty, istuen isosen pelto; ei suannut suuri pelto, maa ei sallinut savinen miestä verkaista vaolla, koriata kuokan päässä, piian pitkiä hameita, sukan vartta valkeaista. Nyt tämä nykyinen kansa, sekä kansa kasvavainen, maaten maitansa pitävät, penkin päässä peltojansa; syövät maansa makkaroina, itroina isonsa pellon.

Kanteletar.

Kelle mä sanon suruni?

Käyn mä kymmenen kyleä, samoan saan taloa, en löyä sitä sisarta, en sitä emosen lasta, jolle ma sanon suruni, haastan mielihauteheni. Jos ma siskolle sanoisin, niin sanois sisar savulle, savu sen saisi patsahalle, patsas pihtipuoliselle, pihtipuolinen pihalle, piha pellon kyntäjälle, kyntäjä koko kylälle. Virkkaisinko veikolleni, veikko kohta naisellensa, veikon nainen naapurihin, naapuri koko kylälle. Tahi jos virkan vierahalle, mainitsen kylän Matille, vieras sen viieksi panevi, kylän Matti kymmeneksi. Niin kellen sanon sanani, haastan mielihauteheni, ett'ei muut muretta saisi, miero mieltä arvoaisi? —

Menen metsähän mäelle, puhelen Jumalan puille, haastan haavan lehtysille, pakajan pajun vesoilte; ne ei kerro kellenkänä, kuihkaele kullenkana.

Kanteletar.

Kuluu ikä laulamattakin.

Noin sanoi minun emoni, varoitteli vanhempani: "Elä lapsi paljon laula, tytär tyhjiä sanele; ikä kultainen kuluvi, aika armas rientelevi, sinun lapsen lauluissasi, kurjan kukkumaisissasi." Vaan ellös emoni surko, valitelko vanhempani, iän kultaisen kulusta, armahan alimenosta, minun lapsen lauluissani, pienen pilpatuksissani; — Ikä kuitenkin kuluvi, aika armas rientelevi, jos en laula polvenani, hyrehi sinä ikänä; aika kultainen kuluvi, päivä kaunis karkelevi, ilman lintujen ilosta, varvuisten visertämästä.

Kanteletar.

Armahan kulku.

Täst' on kulta kulkenunna, täst' on mennyt mielitietty, tästä armas astununna, valkea vaeltanunna; täss' on astunut aholla, tuoss' on istunut kivellä. Kivi on paljo kirkkahampi, paasi toistansa parempi, kangas kahta kaunihimpi, lehto viittä leppeämpi, korpi kuutta

kukkahampi, koko metsä mieluisampi tuon on kultani kulusta, armahani astunnasta.

Kanteletar.

Repo ja jänis.

Repo itki reilitteli kiven päällä kyykyllänsä, kahen kaupungin kesellä kolmen linnan kuuluvilla; jänis juoksi katsomahan: "Mitä itket, repo rukka?" "Tuota itken, jänö rukka: kuoli mun sukuni suuri noilla tappotantereilla, vainovaivoilla sijoilla. Iso kuoli, äiti kuoli, kuoli viisi veikkoani, kuusi kummini tytärtä, seitsemän setäni lasta. Pienet poikani poloiset, kaikki tyyni kantamani, ne on vietynä Virohon, Saksan maalle saatettuna, herroille hetalehiksi, kauppamiehille kaluiksi." "Elä itke repo rukka! tule minun turvihini; avarat asunnot mulla, pellon pientaret laveat, hongan juuret huonehina, kantoset kamariloina."

Kanteletar.

Lintuin käräjät.

Köyhä mies ketoa kynti, sekä kynti, jotta kylvi, kylvi kymmenen jyveä, kynti kymmenen vakoa. Siihen lintuja sikesi, kasvoi paljon peipposia; hakatti harakat siinä, sekä närhit näppäsivät, kävi sirkut sissimässä, varpuiset varastamassa. Pajulintu palkulainen äkättihiin, keksittihiin, vievän viimeistä jyveä, reunimmaista reutoavan. Nuorittihiin, käärittihiin, pieksettihiin, pyntättihiin, lyötihiin, lytistettihiin, jaloin päällä pyörittihiin; vesi silmistä sirisi, veri vaivasen nokasta, käräjihiin käytettihiin, laitettihiin lain etehen. Kurki lintujen kuningas itse istui tuomariksi, laklat lautamiehiksi, valamiehiksi varikset. Kurki huuti kulkustansa, kajahutti kaulastansa: "Ootko ottanut jyviä köyhän miehen kynnökseltä?" Pajulintu palkulainen, siihen vastaten sanovi: "Söin minä jyveä kaksi, kovin äiä, kun on kolme." Kurki kulkkunsa kurotti yli pöyän lausumahan: "Kosk' oot ottanut jyviä, käynyt kurja sissimässä, köyhän miehen kynnöksellä, kynnöksellä, kylvöksellä; niin ei saa sääliä varasta — tahi korvat kareitahan, tahi kaula katkotahan, pää poikki jätitähän." Pääskyläinen pieni lintu se lausui laen rajasta: "Varastat sinäkin kurki, otat otria oloksi, rakeita mielin määrin, kannat kaurankin jyviä." Kurki laski suuren kulkun, parkasi pahan sävelen, pääskyselle, pienimmälle: "Oonko mie varastanunna köyhän miehen kylvöksestä? Taian mie ilmankin eleä köyhän miehen kylvöksettä; lennän synkkähän salohon, siellä riivin rikkahia, katkon kaurahalmehia. tahi syön marjoja metsästä, kaivan suolta karpaloita." Lausui pääsky pieni lintu: "Vaan minäpä en varasta; olen ihmisten ilona, riemu kaiken ristikansan, saattelen suven sanoman, laitan päivän lämpimämmän."

Kanteletar.

Tervehdys auringolle.

Terve kuu kumottamasta, kaunis kasvot näyttämästä, päiväkululta koittamasta, aurinko ylenemästä!

Nouse aina aamusilla
tämän päivänkin perästä,
nouse kullaisna käkenä,
hopeisna kyyhkyläisnä!

Teepä meille terveyttä,
siirrä saama saatavihin,
pyytö päähän peukalomme,
onni onkemme nenähän!

Näy nyt tiesi tervehenä, matkasi imantehena! Päätä kaari kaunihisti, pääse illalla ilohon!

Kalevala.

Wäinämöisen sanoja.

Kielti vanha Wäinämöinen, epäsi suvannon sulho kullalle kumartamasta, hopealle horjumasta. — Sanoi vanha Wäinämöinen nuoremmalle veiolleensa:

Kaunis on kattila tulella, vaikka vettä kiehukohon; hyvä mieli miehen päässä, vaikka ilman istukohon — väki ei väännä hartioita, sure ei mieli miehen päätä.

Hoia honkaista venettä, hoia hongan veistäjätä; pah' on orja palkatonna, paha paljon palkan kanssa — osallahan mies elävi, koira toisen kohtalolla.

Suo vilja vihattavalle, rahat raukoteltavalle! — Hullu saapoa vihaavi, siitä saapi saamatonkin, viha viepi viljan maasta, kateus kalan veestä.

Aina auttavi Jumala, ajan kunkin katkaisevi; viiptyen erät paremmat, kauan ollen kaunihimmat — harvoin syötti harva verkko, silloin suurilla kaloilla.

Jumalass' on juoksun määrä, ei miehen ripeyessä; juokseva johonkin saapi, käypä kauvas kerkiävi — usein käypi käypä härkä, kun jo hengästyi hevonen.

Väli on väätyllä vitsalla, väli vääntämättömällä; mies tulevi neuvotusta, koira neuvottomasta — tieto ei miestä tieltä työnnä, neuvo syrjähän syseä.

Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto; kiitä muille muita maita, itselle omia maita — omat maat makuisimmat, omat metsät mieluisimmat.

Soisin Suomi hyväksi,
Karjalani kaunihiksi;
päivät soisin soitettavan,
illat tehtävän iloa,
näillä mailla mantereilla,
Suomen suurilla tiloilla.

Anna luoja, suo Jumala, anna onni ollaksemme, hyvin ain' eleäksemme, kunnialla kuollaksemme, suloisessa Suomenmaassa, kaunihissa Karjalassa.

Kanteletar.

Laula, laula veitoseni

Laula, laula veitoseni, kuku, kuku kultaseni; anna aikasi ilohon, ääni laske laulamahan! Ota kaunis kantelesi, soitto kultainen kuleta, kielet soppihin sovita, käännä sormet soittamahan, jotta kuuluisi kujilla, kajahtaisi kankahilla, sekä soitto, jotta laulu, jotta ainoa ilosi — kuuluisi kyliä myöten, kajahtaisi kaikin paikoin, Savossa soria soitto, ilo kaunis Karjalassa!

* * *

Lauloin ennen, lauloin eilen, laulaisin tänäkin päänä, viel' on virttä tieossani, saatavillani sanoja, joita ennen äiti neuvoi, oma vanhempi opetti maitopartana pahaisna, piimäsuuna pikkaraisna. Virttä toista tuulet toisi, meren aaltoiset ajaisi, linnut liittäisi sanoja, puien latvat lausehia. Vaan ei joua laulamahan kesäisiltä kiirehiltä, heleältä hein'ajalta, kalaku'ulta kaunihilta; lohi kultainen kutevi, kala kaunis karkajavi, minun lapsen laulellessa, päivät suotta soitellessa.

Kanteletar.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PIENI HELMIVYÖ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark.

Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic

work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in

such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.